HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רבי יוסי אומר אחד ועשרים יום ושניהם מקרא אחד דרשו [1]חג האסיף תקופת השנה °מר סבר כוליה חג בעינן בתקופה חדשה ומר סבר מקצת חג בעינן בתקופה חדשה מאי קא סברי אי קסברי יום תקופה גומר בלאו הכי נמי לא למ"ד כוליה חג איכא ולא למאן דאמר מקצת חג איכא אלא קסברי יום תקופה מתחיל מיתיבי יום תקופה גומר דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר יום תקופה מתחיל ועוד תניא [א]אין מעברין את השנה אלא א"כ היתה תקופה חסירה רובו של חודש וכמה רובו של חדש ששה עשר יום ר' יהודה אומר שתי ידות בחודש וכמה שתי ידות בחדש כ' יום ר' יוסי אומר מחשבין ששה עשר לפני הפסח מעברין ששה עשר לפני החג אין מעברין ר"ש אומר אף ששה עשר לפני החג מעברין אחרים אומרים מיעוטו וכמה מיעוטו ארבעה עשר יום קשיא אמר מר רבי יהודה אומר שתי ידות בחודש עשרים יום רבי יוסי אומר מחשבין ששה עשר יום לפני הפסח מעברין היינו רבי יהודה יום תקופה גומר ויום תקופה מתחיל איכא בינייהו אמר מר ששה עשר לפני החג אין מעברין אלא לרבי יוסי ששה עשר לפני החג הוא דלא הא שיבסר ותמניסר מעברין והאמר ששה עשר לפני הפסח אין בציר לא לא אידי ואידי אין מעברין ואיידי דתנא רישא ששה עשר לפני הפסח תנא נמי ששה עשר לפני החג ר"ש אומר אף ששה עשר לפני החג מעברין היינו תנא קמא

איכא

רבי יוסי אומר אחד ועשרים יום. אם צריך להשלים כ"א יום מחודש תשרי על תקופת תמוז שתקופת תשרי נופלת בכ"ב מעברין ומוסיפין חודש אחד ודוחין את המועדות כדי שתקדים תקופת תשרי לחג אבל אם היתה תקופת תשרי נופלת בכ"א דהיינו יום אחד בתוך חולו של מועד אין מעברין: **חג האסיף.** זמן האסיף שבחג דהיינו חולו של חג שיכול לאסוף בו דבר האבד השמר שיהא בתקופת שנה הנכנסת ולא בתוך תקופת תמוז שהיא משנה שעברה. ר' יהודה סבר כולו חג בעינן כלומר כל חולו של מועד בעינן בתקופה חדשה הלכך כשתקופת תמוז חסירה ששה עשר הרי יום אחד מחולו של מועד נמשך לתוכה דחמשה עשר יום טוב ויום ששה עשר חולו של מועד אבל אם היתה תקופת תשרי נופלת ביום ט"ז הרי כל חולו של מועד בתקופה חדשה ואין מעברין. ר' יוסי אומר מקצת חולו של מועד בעינן בתקופה חדשה הלכך כשתקופת תשרי נופלת ביום כ"ב שהוא יום טוב האחרון מעברין את השנה ודוחין את המועדות כדי להקדים תקופה לחג אבל אם רואין בית דין באדר שתפול תקופת תשרי ביום כ"א שהוא שביעי של ערבה דאיכא מקצת חולו של מועד בתקופה חדשה אין מעברין. ולמיעבריה לאלול ולידחייה למועד חד יומא ואיכא לר' יהודה כוליה חג ולרבי יוסי מקצת חג כדפרכינן לקמן [ע"ב] גבי תקופת ניסן ליעברוה לאדר לא אפשר משום דלא מיקלע לן תשרי ביומא דחזיא אי מיעברינן לאלול דהא מעיקרא מסדרינן לירחי דסיתוא כי היכי דלא ליקלע תשרי באד"ו משום דאתו תרי שבי בהדדי ומשום שביעי של ערבה דלא ליקלע בשבת וכדאמרינן התם (ר"ה דף יט:) מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר דלא איצטריך דמעיקרא סדרינן לירחי דלא ליקלע באד"ו ואי ניצטריך לעבורי מיקלקלא ראש השנה כדאמרינן בראש השנה (שם) ובמסכת סוכה (דף מג:) נמי גבי שביעי של ערבה אמרינן לא מיקלע אלול[ב] בשבת אלמא אנן הוא דמעיינינן במילתא מעיקרא ומסדרינן לירחי כי היכי דלא [ג]מיקלע באד"ו הלכך כיון דיום שלשים של אלול מיקלע בשלשה או בה' או בז' אי דחית ליה חד יומא בין על ידי עיבור אלול בין על ידי עיבור חדש אחר מיקלע ראש השנה באד"ו ואי מיקלע בשני בשבת דאפשר למידחייה למחר הואיל וברוב השנים לא שכיח לא פרכינן ליה ולעבורי תרי ירחי ולדחייה תרי יומי לא אפשר דקיימא לן במס' ערכין (דף ח:) דלא נראה לחכמים לעבר שמנה חדשים בשנה אלא אם כן היתה שנה שלפניה מעוברת וכיון דבסדר החדשים אחד מלא ואחד חסר מיקלע לן תקופה ביום י"ז לרבי יהודה או בכ"ב לרבי יוסי אי מעברין עוד תרי ירחי הוו להו שמנה מעוברין הלכך מעברין את השנה: **אי קסברי יום תקופה גומר.** יום שהתקופה נופלת בו הוא גמר תקופה שעברה ואינה מתקופה חדשה למה לי לרבי יהודה ששה עשר חסירה ולרבי יוסי כ"א בלאו הכי אפילו לא חסרה אלא חמשה עשר לר' יהודה ותפול חדשה בששה עשר או עשרים לרבי יוסי ותפול באחד ועשרים לא לר' יהודה איכא כוליה חג ולא לר' יוסי איכא מקצת חג דהא יום שביעי של ערבה שנופלת בו תקופה מאותה שעברה הוא ולר' יהודה נמי יום ט"ז מתקופה שעברה וליכא כוליה חג: **מתחיל.** הוא ראשון לימי תקופה הבאה. הלכך לר' יהודה אם תפול בששה עשר שהוא ראשון לחולו של מועד איכא כוליה חג ולר' יוסי אם תפול בשביעי של ערבה איכא מקצת: **מיתיבי יום תקופה גומר דברי רבי יהודה.** וכיון דיום תקופה גומר למה לי חסירה ששה עשר: **ועוד תניא.** לר' יהודה עשרים דשמעינן מינה דר' יהודה מקצת חג הוא דבעי וקשיא לשמואל בתרתי: **ששה עשר.** ונופלת בשבעה עשר: **עשרים.** ונופלת בכ"א ואע"ג דהוא יום אחרון לחולו של מועד ליכא מקצת חג דלר' יהודה יום תקופה גומר ואינו מן החדשה: **ששה עשר לפני הפסח מעברין.** אם תקופה שלפני הפסח דהיינו תקופת טבת חסירה ששה עשר (א) בניסן ותקופה נופלת בשבעה עשר מעברין את השנה שכשאתה מונה משבעה עשר בניסן צ"א יום לתקופת ניסן וצ"א יום לשל תמוז הרי הם כלים בכ"א בתשרי ותקופה נופלת בכ"ב ואע"ג דלרבי יוסי מיום תקופה מתחיל ליכא מקצת חג בתקופה חדשה כיצד טול י"ד דניסן שהוא מלא ואייר וסיון נ"ט ותמוז ואב נ"ט הרי קל"ב ואלול כ"ט שהוא חסר הרי קס"א וכ"א דתשרי הרי קפ"ב ימי שתי תקופות ושל תשרי נופלת בכ"ב משום הכי מעברין אבל נפלה תקופת תשרי ביום כ"א אין מעברין דיום תקופה מתחיל ואיכא יום אחד מחולו של מועד בתקופה חדשה: **ששה עשר לפני החג.** אם חסרה תקופת תמוז שהוא לפני החג ששה עשר מימי תשרי ונפלה של תשרי בי"ז אין מעברין דאיכא מחולו של מועד בתקופה חדשה טובא. ולקמן פריך אמאי אמר שיתסר אפילו חסרה שיבסר ותמניסר וי"ט ועשרים קאמר נמי ר' יוסי דאין מעברין דהא ששה עשר לפני הפסח הוא דמעברין דהיינו משום דמטית תקופת תשרי בכ"ב: **אף ששה עשר לפני החג מעברין.** דקסבר כוליה חג בעינן. ולקמן פריך היינו תנא קמא: **אחרים.** מפרש טעמייהו לקמן [ע"ב]: **היינו ר' יהודה.** דתרוייהו מקצת חג בעי:

איכא

ורבי יוסי סבר מקצת חג בעינן. פי' בקונטרס דליכא למיפרך וליעברוה לאלול דא"כ מיקלע תשרי באד"ו ודוקא לאחרים דקיימי בתקופת ניסן הוא דפריך לקמן וליעברוה לאדר משום דמצינן בקייטא לחסר חד ירחא טפי מכסדרן ויחזור תשרי לדוכתיה ביום הגון ור"ת מפרש דלקמן פריך לכולהו תנאי דאשכחנא כמה תנאי דלא חיישי לאד"ו כי ההיא דס"פ אלו קשרים (שבת דף קיג.) דחלבי שבת קריבים ביום הכפורים דפליגי בה רבי [ד](שמעון) ור"ע וכי משני מלמעלה למטה קא חשיב ה"ה נמי לכולהו תנאי ת"ק ורבי יהודה ור' יוסי ור"ש וקשה דלא יתכן לפרש כן מילתא דר' יוסי דקתני ט"ז לפני הפסח מעברין ט"ז לפני החג אין מעברין ועוד דבס"פ החליל (סוכה דף נד:) לא אשכח תנא דאתיא כוותיה מתניתין דחלבי שבת קריבים ביום הכפורים אלא אחרים ועוד דרבינא דמשני לעולם אחרים בתשרי קיימי משמע דאתא לשנויי דלא תיקשי וליעברו לאדר ולא צריכתו למימר מלמעלה למטה קחשיב ומיהו גם לפירוש הקונטרס צ"ל ע"כ דרבינא לא תירץ כלום מקושיא דליעברוה לאדר דהא אליבא דאחרים קיימא דלא חיישי לאד"ו וצריך נמי לומר לדידיה דמלמעלה למטה קחשיב ומהאי טעמא נמי בחנם דחק בקונטרס לפרש דמעברין לאדר שפיר משום דאפשר לתקוני תשרי בחד מירחי קייטא דלא צריך לטעם זה כיון דאליבא דאחרים קיימי' ואין להקשות דהשתא נמי כי נעבר חדש שלם מיקלע תשרי באד"ו למאן דאמר דחודש העיבור כ"ט יום דהא אפשר לתקוני מחד ירחי קייטא למלאות חד טפי מכסדרן וכן למאן דאמר ל' יום לחסר חד מירחי קייטא: **ט"ז** לפני הפסח מעברין. פירוש ט"ז ונופלת בי"ז משום תשרי דתקופה נופלת בכ"ב וליכא אפילו מקצת החג ואפילו נופלת תקופת ניסן בט"ז בניסן או בתחילת היום או בשש שעות דיום מיקלע נמי תקופת תשרי בכ"ב שהרי יש בין תקופה לתקופה צ"א יום וז' שעות ומחצה אלא דכי נפלה תקופת ניסן בי"ז פסיקא ליה דלעולם מעברין אבל בט"ז אם בתחילת הלילה נופלת או בחצי הלילה אין מעברין ומשם ואילך מעברין:

איכא

רבינו חננאל

ר' יוסי אומר כ"א יום אבל אם היתה חסרה לר' יהודה ט"ז יום ולר' יוסי כ' אין מעברין. ושניהם מקרא אחד דרשו וחג האסיף תקופת השנה. ר' יהודה סבר בעינן בתקופה חדשה כוליה חג האסיף והוא חולו של מועד שנקרא חג ויתכן לך לאסוף בו זולתי יום ראשון בלבד שהוא אסור ור' יוסי סבר אפי' יום שביעי של חג אם יהיה בו תקופה חדשה די ואמרינן ר' יהודה ור' יוסי מאי קסברי אי קסברי יום תקופה גומר אפילו אינה חסרה י"ו יום אלא ט"ו יום בלבד והתקופה חלה ביום י"ו של תשרי כיון דאמרת יום תקופה גומר הנה יום י"ו של תשרי מן התקופה הישנה חשוב ואינו מוצא כל ימות חג האסיף בתקופה חדשה דהא יום י"ו של תשרי מחולו של מועד הוא. וכן לר' יוסי יום כ"א של תשרי הוא אחרית חולו של מועד והוא גומר נמצא כל החג בתקופה ישנה. ופרקי' ר' יהודה ורבי יוסי סברי יום תקופה מתחיל. מיתיבי יום תקופה גומר דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר יום תקופה מתחיל ועוד תניא אין מעברין את השנה אלא אם כן היתה תקופה חסרה רובו של חודש וכמה רובו של חודש י"ו יום. ר' יהודה אומר שתי ידות בחדש עשרים יום כו' קשיא לרב כי רב אמר דסבירא ליה לר' יהודה רובו של חודש י"ו יום והתניא ר' יהודה אומר עשרים יום ועלתה קשיא לרב קשיא ונדחו דברי רב וחזרנו לפרש הברייתא הזו. אמר מר ר' יהודה אומר שתי ידות בחודש כ' יום. ר' יוסי אומר מחשבין י"ו לפני הפסח מעברין י"ו לפני החג אין מעברין ואקשינן מכדי בין ר' יהודה דקתני אם היתה התקופה חסירה כ' יום מתשרי מעברין מכלל שאם היתה חסרה י"ט אין מעברין ובין ר' יוסי דקתני אם היתה תקופת טבת חסירה י"ו יום מניסן מעברין דשלח רב הונא בר אבא לרבא כי חזית דמשכה תקופת טבת עד י"ו בניסן עברה לההיא שתא ולא תחוש לה חדא דבעינן אביב בחדשה של תקופה. ועוד בעינן חג הבא בזמן אסיפה וליכא. דהא כי חשבת דאשתיירו מניסן משכה תקופת ניסן עד י"ח בתמוז ומשכה תקופת תמוז עד כ"א יום של תשרי. השתא בין לר' יהודה דסבר אם היתה תקופת תשרי חסרה י"ט יום אין מעברין ובין לר' יוסי דסבר אם היתה תקופת תשרי חסירה כ' יום אין מעברין תרוייהו מקצת חג בעו מאי בין יום י"ט ליום כ' ופרקי' יום תקופה גומר איכא בינייהו. ר' יהודה סבר יום תקופה גומר ואם היתה התקופה חסרה כ' יום וחלה תקופת תשרי ביום כ"א לחודש. כיון שהוא גומר נמצא כל החג בתקופה ישנה לפיכך צריך להיות התקופה חסרה י"ט יום וביום כ' חלה התקופה. נשאר יום א' מן החג בתקופה חדשה והוא יום ערבה. שהוא אחרית חולו של מועד. ור' יוסי סבר יום התקופה מן החדשה הוא ודיו אפי' ביום כ"א לחודש אם חלה התקופה דיו והאי דקתני ר' יוסי אומר י"ו לפני החג אין מעברין לאו דווקא הוא דהא אפי' י"ז או י"ח או י"ט או כ' אין

מסורת הש"ס

א) [תוספ' פ"ב ע"ש], ב) [רש"ש מח"ז], ג) ליקלע כצ"ל (רש"ל), ד) [צ"ל ישמעאל],

תורה אור השלם

1. וְחַג שָׁבֻעֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ בִּכּוּרֵי קְצִיר חִטִּים וְחַג הָאָסִיף תְּקוּפַת הַשָּׁנָה: שמות לד כב

גליון הש"ס

גמ' מר סבר כולי חג בעי'. עיין טורי אבן חגיגה דף י"ז ע"ב ד"ה אר"י:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ששה עשר לפני וכו' ששה עשר מימי ניסן ותקופה:

מוסף רש"י

יום תקופה גומר כו'. ראה רש"י בעמוד ב וסייך לכאן.